

YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN OHJEISTUS
POISSAOLOJEN EHKÄISEMISEEN, SEURAAMISEEN JA POISSA-
OLOISTA ILMOITTAMISEEN
1.1.2021 alkaen

Päivitetty 4.7.2022

Sisällys

1. KOULUPOISSAOLOISTA	3
2. POISSAOLOT PERUSOPETUSLAISSA JA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA	3
3. POISSAOLOJEN EHKÄISEMINEN	4
3.1. POISSAOLOIHIN LIITTYVIÄ EHKÄISEVIÄ TOIMENPITEITÄ	5
4. OHJEISTUS OPPILAIDEN POISSAOLOIHIN	6
5. OPPILAAN TILAPÄINEN VAPAUTTAMINEN KOULUNKÄYNNISTÄ	8
6. ERITYISNUORISOTYÖN POSE-MALLI	8
Linkkejä koulupoissaolojen syiden kartoitukseen	8

1. KOULUPOISSAOLOISTA

Koulupoissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille. Runsaat poissaolot voivat johtaa oppimisen ongelmiin ja seurauksena voi olla luokan kertaaminen. Tarttumalla poissaoloihin mahdollisimman varhain saatetaan ehkäistä tulevia ongelmia, niiden vaikeutumista ja kasaantumista sekä monien eri palvelujen tarvetta. Poissaolojen seurannan toimivuus edellyttää sekä kodin että koulun sitoutumista asian hoitamiseen, selkeitä pelisääntöjä ja koko kouluyhteisön ennalta ehkäisevää toimintaa.

Poissaoloihin on puututtava NOPEASTI.

Poissaolojen lisääntymisen hälytysmerkkejä voivat olla mm

- Useita luvattomia poissaoloja tai myöhästelyä
- Vaikeus palata kouluun loman tai sairauden jälkeen
- Poissaoloja erityisesti sellaisina päivinä, jolloin on koe, esitelmä tai tietyn aineen oppitunti
- Lisääntyneet käynnit kouluterveydenhoitajan luona
- Lisääntyneet psykosomaattiset oireet mm. päänsärky, vatsakipu
- Jatkuva yhteydenpito kotiin koulupäivän aikana

Oli poissaoloja laukaiseva tekijä mikä tahansa, aiheuttaa poissaolo aina oppilaalle myös psyykkisiä lisäpaineita.

2. POISSAOLOT PERUSOPETUSLAISSA JA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA

Perusopetuslain mukaan oppivelvollisen on osallistuttava perusopetukseen tai saatava muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Laissa velvoitetaan opetuksen järjestäjää (kuntaa) seuraamaan oppilaiden poissaoloja ja ilmoittamaan luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Huoltajan on puolestaan huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Oppilas on velvollinen käymään koulua.

Luvaton poissaolo sinällään ei aiheuta luokalle jäämistä, mutta jos oppilas ei juurikaan osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, ei hänelle kerry hyväksytyjä opintosuorituksia. Tällöin hän on vaarassa saada oppiaineista hylättyjä arvosanoja, koska hyväksytyt arvosanat voi perustua vain oppilaan tiedoista ja taidoista saatuun näyttöön. Luvattomiin poissaoloihin tulee aina puuttua myös oppilashuollollisin keinoin ja pyrkiä yhteistyössä huoltajan kanssa turvaamaan oppilaan koulunkäynti.

Mikäli oppilas ei sairauden vuoksi pysty osallistumaan kouluopetukseen, mutta hänen terveydentilansa sallii opiskelun esimerkiksi kotona, hänen opetuksensa voidaan järjestää antamalla hänelle ohjausta, oppimateriaalia ja oppimista tukevaa arviointipalautetta kotiin tai muuhun paikkaan. Osaaamista oppilas voi osoittaa esimerkiksi näyttökokeilla, suullisilla kokeilla, portfolioilla, projektitöillä, suoritusten valokuvauksella ja videoinnilla sekä taitojen osoittamisella opettajalle koulupäivän jälkeen tai koulun ulkopuolisessa paikassa. Aina tulisi pyrkiä siihen, että oppilas osallistuisi koulussa tapahtuvaan opetukseen niin paljon kuin mahdollista.

Ylöjärven kaupungissa on yhteisesti sovittu poissaolojen määrään liittyvät rajat, jolloin luokanvalvoja/luokanopettaja on velvollinen ryhtymään toimipiteisiin alla kaupungin ohjeistuksen mukaan.

Yhteiset rajat esitetään prosentteina. Prosenttimäärä kuvaa eri luokkatasoilla olevien oppilaiden poissaolojen määrää paremmin kuin pelkkä tuntimäärä. Jo 10 % poissaolomäärä on tutkimusten mukaan syrjäytymistä edistävä määrä.

Taulukossa 1 on kuvattuna seurantajaksot poissaoloista: elokuu-syysloma, syysloma-joulukuu, tammikuu-hiihtoloma ja hiihtoloma-toukokuu. Jokaisen seurantajakson poissaoloprosentit ovat kyseisellä jaksolla 10 % tai enemmän. Poissaolojen seuraavaan tarkastelukauteen siirryttäessä edelliset poissaolot lasketaan mukaan prosenttien tarkasteluun.

Ajanjakso	Poissaoloprosentti ajanjaksolla. (Poissaolojen seuraavaan tarkastelukauteen siirtyessä edelliset poissaolot otetaan mukaan prosenttien tarkasteluun)
Elokuu-syysloma	10 % tai enemmän
Syysloma -joulukuu	10 % tai enemmän
Tammikuu-hiihtoloma	10 % tai enemmän
Hiihtoloma-toukokuu	10 % tai enemmän

Taulukko 1. Seurantajakso ja sen poissaoloprosentit.

3. POISSAOLOJEN EHKÄISEMINEN

Ylöjärven kaupungilla on yhteinen poissaolojen ehkäisemistä, seuraamista ja niiden ilmoittamista koskeva toimintamalli. Koulussa luokanvalvoja/luokanopettaja käyvät vuosittain poissaoloihin liittyvän toimintamallin läpi yhdessä oppilaiden kanssa. Koulu tiedottaa myös huoltajia mallista.

Oppilaan huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolon syy luokanopettajalle tai -valvojalle ensimmäisenä poissaolopäivänä. Jollei ilmoitusta ole tehty, tulee luokanopettajan tai -valvojan selvittää poissaolon syy. Poissaolot kirjataan päivittäin sähköiseen Wilma-järjestelmään.

Poissaolojen syiden kartoittamiseen voivat osallistua opettajien ja vanhempien lisäksi mm. terveydenhoitaja tai koulukuraattori. Kartoituksen tavoitteena on lisätä oppilaan, perheen ja ammattilaisten ymmärrystä poissaolojen syistä sekä auttaa kohdentamaan tukitoimet oikein.

Kartoitus voi sisältää havainnointia, keskusteluja sekä poissaolotietojen keräämistä esim. Wilmasta. Lisäksi kartoituksessa voidaan hyödyntää tarkoitukseen laadittua kyselyä. Ylöjärvellä poissaolojen syiden kartoittamiseen käytetään SRAS-R kyselyä, joka tehdään heti, kun poissaoloja alkaa kertyä. SRAS-R kysely voidaan toistaa poissaoloprosessin kuluessa ja näin kyselyä voidaan hyödyntää myös prosessin toimenpiteiden arvioinnissa. Linkit kyselyihin löytyvät ohjeen lopusta. Lisäksi saattaa olla tarpeen selvittää mahdollisia oppimisvaikeuksia, jotka jo sinällään voivat tehdä koulunkäynnin tukalaksi.

Kartoituksen tavoitteena on lisätä oppilaan, perheen ja ammattilaisten ymmärrystä poissaolojen syistä sekä auttaa kohdentamaan tukitoimet oikein.

On tärkeää, että syitä selvitetään monipuolisesti, sillä toisinaan ensiksi oletettu syy ei olekaan tärkein poissaoloja lisäävä tai ylläpitävä tekijä. On tärkeää reagoida kaikkiin poissaoloihin ja pohtia niiden vaikutusta koulusuoriutumiseen. Syiden selvittyä tehdään yhteinen suunnitelma, jonka avulla pyritään tukemaan koulunkäyntiä.

3.1. POISSAOLOIHIN LIITTYVIÄ EHKÄISEVIÄ TOIMENPITEITÄ

Tärkeä merkitys poissaolo-problematiikan hoidossa on myös **ehkäisevillä toimenpiteillä**, joita voidaan toteuttaa sekä **yhteisö-, luokka- että yksilötasolla**.

Kuva 1 KOULUNKÄYNTIKYKYYN VAIKUTTAVAT MONET ASIAT

Kuvio 1. Koulunkäyntikykyyn vaikuttavat monet asiat (Puustjärvi, A. 2017. Koulukuntoisuus/koulunkäyntikyky. Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf, muokattu Kuntti K. 2011)

Kuviossa 1 on kuvattu koulunkäyntikykyä eri näkökulmista: yksilön terveydentilan, yksilön toimintakyvyn, yksilön voimavarojen, opiskeluympäristön, motivaatioon vaikuttavien tekijöiden, opetuksen, opiskelutaitojen ja yksilön elämäntilanteen kannalta.

Yksilön terveydentilaan vaikuttavat yleisen hyvinvoinnin lisäksi fyysiset ja psyykkiset oireet ja oppimisvaikeudet. Yksilön toimintakykyyn kuuluvat taas toiminnanohjaus, ajanhallinta, tunteiden ja käyttäytymisen säätely, tavaroista ja tehtävistä huolehtiminen, aggression hallinta sekä ongelmanratkaisutaidot.

Opiskeluympäristöön kuuluvia tekijöitä ovat fyysiset tilat ja olosuhteet, ryhmän koko ja dynamiikka, aikuisten määrä ja toiminta, opettajien yhteisö, muiden erityisoppilaiden määrä sekä ilmapiiri, opetuksen ja arvot.

Opetukseen kuuluvat resurssien, tukitoimien ja pedagogisten menetelmien lisäksi ryhmän ohjaus, opettajan asenne ja opettajan saama tuki.

Motivaatioon vaikuttavat oppilaan aiemmat kokemukset, minäkuva ja omaksuttu rooli, mutta myös odotettavissa oleva hyöty.

Koulunkäyntikykyyn vaikuttaa myös yksilön elämäntilanteen vakaus, stressaavat kokemukset, perheen ja ympäristön tuki ja huolenpito sekä mahdollinen kiusaaminen.

4. OHJEISTUS OPPILAIDEN POISSAOLOIHIN

- Oppilaan huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolon syy luokanopettajalle/luokanvalvojalle ensimmäisenä poissaolopäivänä.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja kirjaa oppilaiden poissaolon ja poissaolon syyn Wilma-järjestelmään päivittäin.
- Mikäli luokkien 1–9 oppilaan poissaolosta ei ole tullut tietoa koulupäivän aikana, luokanopettajan/luokanvalvojan tulee ottaa viipymättä yhteyttä huoltajaan selvittääkseen tilanteen.
- Jos oppilas lähtee kesken päivän luvatta pois koulusta, opettajan tulee ilmoittaa huoltajalle siitä viipymättä.
- Luvattomaksi poissaoloksi katsotaan koko oppitunnin poissaolo tai yli 30 minuutin myöhästyminen.
- Poissaoloja, joista huoltaja on tietämätön, käsitellään luvattomina poissaoloina.
- Oppilaan sairastuessa kesken päivän hän pyytää luvan lähteä koulusta häntä opettavalta opettajalta, rehtorilta tai terveydenhoitajalta. Sairastumisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Huoltajien yhteystietojen muutoksista koululle ilmoittaa ensisijaisesti huoltaja.

Kuviossa 2 esitellään tarkempi toimintaohje siitä, miten poissaoloihin tulee Ylöjärven perusopetuksessa puuttua ja millainen on toimintaprosessi.

Jos oppilas on poissa koulusta, eikä erityisesti pienten oppilaiden kohdalla huoltaja ole ilmoittanut opettajalle poissaoloa, koululta opettaja on heti yhteydessä huoltajaan. Isompien oppilaiden poissaoloista opettaja pyytää selvitystä Wilman välityksellä saman päivän aikana. Jos ilmoitusta ei ole tullut, luokanopettaja tai luokanvalvoja on yhteydessä puhelimitse huoltajaan. Huoltajaa soimitaan, kunnes hänet tavoitetaan.

Jos oppilaan poissaoloja on seuranta-aikana 10 %, luokanopettaja tai luokanvalvoja käy oppilaan ja huoltajan kanssa keskustelun poissaoloista. Keskustelu käydään myös, jos oppilaalla on luvattomia poissaoloja, vaikka 10 %:n määrä ei täytyisikään. Keskustelussa sovitut asiat kirjataan Wilmaan oppilaspalaverimuistioon. Luokanvalvoja/luokanopettaja teettää SRAS-R kyselyn sekä oppilaalle että tämän huoltajalla poissaolosyiden kartoittamiseksi. Kysely toimii myös keskustelun pohjana ja tukitoimien suunnittelun apuna. Kysely toistetaan tarvittaessa ja kyselyä käytetään toimenpiteiden vaikutusten arvioinnissa.

Jos tämän jälkeen poissaolot jatkuvat, käydään oppilaan ja huoltajan kanssa uusi keskustelu, jossa sovitaan tukitoimista ja oppilashuollollisista palveluista. Keskustelussa pohditaan myös poissaolojen vaikutuksia ja seurauksia.

Jos poissaolot jatkuvat edelleen, luokanopettaja tai luokanvalvoja ilmoittaa asiasta koulun poissaolotiimille tai vastaavalle. Oppilaan tilanne kartoitetaan ja sovitaan huoltajan kanssa monialaisen asiantuntijaryhmän tai vastaavan kokoamisesta. Tällöin tehdään oppilaskohtainen suunnitelma ja seuranta. Monialaisessa ryhmässä voidaan käyttää poissaolojen syiden selvittämiseen tarkoitettuja kartoituksia, jotta oppilaalle löydettäisiin parhaat tukitoimet ja sitä kautta oppilas osataan ohjata oikean palveluun. Esimerkiksi luvattomien poissaolojen osalta 7.-9.-luokkalainen voidaan lähettää Poseen, jota järjestää erityinen nuorisotyö.

Mikäli poissaolot jatkuvat tukitoimista huolimatta, tehdään lastensuojeluilmoitus. Sosiaalitoimen kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja seurannasta. Seurantajakson pituus on noin 3kk. Mikäli poissaolot jatkuvat edelleen, koulu tekee poissaoloista ja poissaoloprosessista lausunnon, joka toimitetaan kasvatus- ja opetuslautakunnan jaoston käsiteltäväksi. Lausunto lähetetään sivistysosaston osastosihteerille, joka valmistelee lausunnon jaoston käsiteltäväksi. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuutensa. Jos huoltaja laiminlyö tätä velvollisuuttansa, sivistysosastolta voidaan tehdä huoltajasta tutkintapyynnön poliisille.

Kuva 2 TOIMINTAOHJE POISSAOLoihin PUUTTUMISEKSI

5. OPPILAAN TILAPÄINEN VAPAUTTAMINEN KOULUNKÄYNNISTÄ

Huoltajien tulee anoa oppilaan poissaoloon lupa. Huoltajien on syytä käyttää harkintaa anoessaan ylimääräisiä lomia. Toistuva loman haku ei ole suotavaa. Vapautus tulee hakea vähintään kaksi viikkoa ennen suunniteltua poissaoloa. Koulu edellyttää, että luvan saanut oppilas ei tilapäisen vapauttamisen vuoksi jää jälkeen opiskelussaan. Vapauttamisesta on oppilaan annettava tieto kaikille häntä *opettaville* opettajille etukäteen.

Luvan poissaoloon koulusta erityistä syytä varten myöntää vanhempien kirjallisen anomuksen (Wilman hakemukset) perusteella luokanopettaja/luokanvalvoja. Viittä koulupäivää pidemmistä poissaoloista päättää rehtori. Vanhemmat vastaavat opintojen sujumisesta tilapäisen vapauttamisen aikana. Läksyt ja mahdolliset koepäivien siirrot on sovittava hyvissä ajoin ennen kyseistä ajanjaksoa.

Mikäli poissaoloa ei ole anottu eikä oppilasta ole ilmoitettu sairaaksi, poissaolo merkitään Wilmaan luvattomaksi poissaoloksi.

Tilapäinen vapauttaminen koulunkäynnistä voidaan evätä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- oppilaalla on runsaasti poissaoloja
- poissaoloilla on vaikutusta opiskelumenestykseen
- liian myöhään haettu poissaololupa
- useat anottut lomat viimeisen kahden vuoden aikana

6. ERITYISNUORISOTYÖN POSE-MALLI

Nuorisopalveluiden erityisnuoristyö toimii yhteistyössä koulujen kanssa luvattomien ja selvittämättömien poissaolojen osalta. Pose-toimintamalli on osa koulujen poissaoloihin puuttumisen mallia ja toimii yhtenä tukea antavana tahona.

Kun oppilaalla havaitaan poissaoloja, koulut toimivat oppilaiden poissaoloa koskevan ohjeistuksen mukaan. Ohjeistuksen mukaisesti kootaan monialainen asiantuntijaryhmä tai vastaava ja kartoitetaan poissaolojen syitä. Pose toimii tukitoimena kartoituksessa löytyneeseen tuen tarpeeseen sekä apuna yksilöllisessä poissaolojen seurannassa.

Luokanvalvoja lähettää nuoren Poseen Wilmasta löytyvällä lomakkeella. Tässä tulee huomioida myös huoltajan lupa jakaa erityisnuorisotyöntekijöille mahdollinen monialaisen asiantuntijaryhmän muistio jo tehdystä työstä.

Pose-toiminnan aikana erityisnuorisotyöntekijät tekevät tarvittaessa yhteistyötä luokanvalvojan kanssa. Jos tukitoimista huolimatta poissaolot jatkuvat, erityisnuorisotyöntekijät tekevät lastensuojeluilmoituksen ja tiedottavat asiasta luokanvalvojaa.

[Linkkejä koulupoissaolojen syiden kartoitukseen](#)

[SRAS-kyselyn esittely](#)

[SRAS –oppilaan kysely](#)

[SRAS –vanhemman kysely](#)

[Opas kouluakäymättömät oppilaat](#)